

Anna Trębska-Kerntopf

Koncepcja skryptu Wokół Polski i Polaków do nauczania JPJO na poziomie średnim B2 w świetle teorii konektywizmu i nowych technologii

---

Acta Universitatis Lodzianis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców 21, 177-201

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Anna Trębska-Kerntopf*

KONCEPCJA SKRYPTU *WOKÓŁ POLSKI I POLAKÓW* DO NAUCZANIA JPJO NA POZIOMIE ŚREDNIM B2 W ŚWIETLE TEORII KONEKTYWIZMU I NOWYCH TECHNOLOGII

Słowa kluczowe: konektywizm, nowe technologie, pakiet zasad, skrypt, projekt

Streszczenie. W części teoretycznej niniejszego artykułu przedstawiono najważniejsze założenia teorii konektywizmu oraz zaprezentowano udział nowych technologii w nowoczesnej edukacji. W części praktycznej natomiast został opisany przebieg projektu – przygotowania skryptu do nauczania języka polskiego jako obcego w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (dalej: CJKP UMCS) w Lublinie na poziomie średnim B2.

CZĘŚĆ TEORETYCZNA

1. Teoria konektywizmu

Konektywizm (ang. *connect* – ‘łączyć się’) to – teoria nauczania / uczenia się w epoce cyfrowej stworzona przez Georga Siemens. Autor razem ze Stephenem Downesem przedstawił jej założenia w pracy *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*. Najistotniejszą kompetencją w tej teorii jest to, że uczący się potrafi korzystać z nowych technologii, w dużo większym zakresie niż dotychczas, w celu odnajdywania wiadomości zgromadzonych w zewnętrznych bazach danych. Konektywizm pomaga zrozumieć studentom, że zdolność uczenia się i krytycznego myślenia jest istotniejsza od samego rezultatu, czyli uzyskanej wiedzy lub jej oceny. „Inaczej mówiąc, »wiedzieć jak« (*know-how*) czy »wiedzieć co« (*know-what*) zostaje zastąpione przez »wiedzieć gdzie« (*know-where*), ponieważ to jest klucz do poszukiwanego zasobu wiadomości. Staje się on metazasadą

---

* annakerntopf@wp.pl, Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS, ul. Weteranów 18, 20-038 Lublin.

efektywnego uczenia się, równie ważną jak zasoby wiedzy, którą już posiadamy” (Polak, online [04.01.2013]). Konektywne podejście do nauczania i uczenia się zatacza coraz szersze kręgi także w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Przechowywanie informacji w urządzeniach pozwoliło zarówno nauczycielom, jak i uczniom na zmianę zachowań w procesie nauczania i uczenia się języka oraz na inny dobór materiałów dydaktycznych. Nauczyciel, korzystając ze zgromadzonych w urządzeniach danych, może obecnie bardzo precyzyjnie dobierać treści nauczania na zajęcia, ciągle je modyfikować i uaktualniać w taki sposób, aby jak najbardziej przypominały sytuacje naturalne. W tym kontekście tradycyjny, drukowany podręcznik do nauczania języka przestaje pełnić funkcję najbardziej pożądanego medium na lekcji. Uczeń natomiast nie musi już bezkrytycznie przyjmować wiedzy podawanej przez nauczyciela. Aktywne poszukiwanie/odnajdywanie wiedzy, spostrzeganie połączeń między obszarami, ideami i konceptami to priorytetowe cele ucznia. Korzystając z zasobów informacji może weryfikować i uzupełniać wiedzę przekazywaną przez nauczyciela (por. m.in.: Trębska-Kerntopf 2013).

2. Nowe technologie

Nowe technologie: tablice interaktywne, programy online czy programy komputerowe, płyty CD i DVD, a przede wszystkim Internet, dają możliwość dostępu do atrakcyjnej i zróżnicowanej bazy materiałów dla wszystkich dyscyplin naukowych. „Internet to medium komunikacyjne różniące się znacznie od prasy, radio i telewizji. Może pomieścić media masowe w sobie, mamy, bowiem prasę online, radio i telewizję internetową. Internet ma zasięg globalny, a komunikacja odbywa się w środowisku elektronicznym” (Żydek-Bednarczuk 2013, s. 439). Nowe technologie wymuszają stosowanie nowych sposobów nauczania i oceniania. Przede wszystkim, jak pokazują badania, skłaniają nauczycieli do odejścia od metod podawczych i tzw. szkoły transmisyjnej, aktywizowania swoich słuchaczy i rozszerzania ich autonomii. „Największą siłą Webquestów, zadań wymagających szukania informacji w Internecie, jest to, że **uczniowie samodzielnie wyszukują informacje, rozwiązują postawione problemy i sami wybierają najbardziej dla nich odpowiednie metody pracy**” (Żylińska, online [18.04.2014]). W tej sytuacji M. Żylińska postuluje nawet, aby metodę nauczania zastąpić pakietem zasad¹ opierających się na koncepcji konstruktywizmu, postulatach Johna Deweya i Lwa Wygotskiego.

¹

Pakiet zasad w zamian za metodę	
1.	Nauczyciel może mieć pełną kontrolę jedynie nad nauczaniem języka, w przypadku procesu uczenia się jest to niemożliwe.
2.	Każdy uczeń uczy się inaczej.

Opinię Żylińskiej potwierdzają także badania innych autorów, m.in. zawarte w opublikowanym w 2013 raporcie NMC Horizon Project dla szkolnictwa

3.	Nauczyciel powinien stosować takie metody i techniki pracy, które rozbudzają zainteresowania uczniów i motywują ich do nauki.
4.	Proces budowania wiedzy jest aktem twórczym.
5.	Procesy twórcze mogą zachodzić tylko wtedy, gdy uczniowie posiadają szeroko rozumianą autonomię, tzn. mają wpływ na to, co się dzieje na lekcji.
6.	Opanowanie języka wymaga aktywnej postawy ucznia, biernie uczestnictwo na lekcjach nie prowadzi do sukcesu, uczeń nie może być traktowany jako „odbiorca” wiedzy, innymi słowy, swoją wiedzę każdy musi budować sam, nie można jej nikomu przekazać.
7.	Im więcej decyzji dotyczących tego, co się dzieje na lekcji, zapada bez udziału uczniów, tym mniejsze jest ich zaangażowanie.
8.	Uczniowie najchętniej uczą się tego, co ich interesuje, co sami uznają za ważne i przydatne, dlatego nauczyciel powinien stwarzać sytuacje, w których uczniowie będą mieli możliwość przekonania się, iż brakuje im określonych struktur bądź słownictwa.
9.	Uczniów bardziej motywuje to, co jest dla nich interesujące w danej chwili, niż to, co może być im przydatne w przyszłości.
10.	Nauczyciele i uczniowie różnie postrzegają i oceniają to, co się dzieje na lekcji.
11.	Uczniowie mają inne niż dorośli zdanie na temat tego, co im się w życiu może przydać, a więc co jest, ich zdaniem, sensowne.
12.	O tym, co uczniów interesuje, nauczyciel może dowiedzieć się jedynie od nich samych.
13.	Nauczyciela drobiazgowo planującego lekcję nie powinno dziwić to, że uczniowie nie wykazują zainteresowania i aktywności.
14.	Autonomia ucznia powinna mieć pierwszeństwo przed programem nauczania, tzn. że dla nauczyciela uczeń powinien być ważniejszy niż program.
15.	Uczniowie chętniej mówią, gdy mogą wyrazić własne myśli, sądy i uczucia, prawdziwa komunikacja jest zawsze lepsza niż jej symulowanie.
16.	Na lekcjach nauczyciel powinien zmierzać do osiągnięcia równowagi między aspektem językowym i komunikacyjnym, co oznacza, że nie można ciągle ćwiczyć i symulować użycia języka, znaczną część lekcji (coraz większą wraz ze wzrostem umiejętności) należy poświęcić na prawdziwą komunikację opartą na wymianie myśli i doświadczeń.
17.	Język i kultura są ze sobą nierozzerwalnie połączone, nie można postrzegać języka czysto instrumentalnie, jako technicznego narzędzia, służącego do wyrażania konkretnych potrzeb i załatwiania spraw. Funkcja komunikacyjna nie jest jedyną funkcją języka.
18.	Problematyka związana z kulturą i interkulturowością w naturalny sposób wchodzi w zakres nauki języków obcych. Nauczyciel, wprowadzając nowe treści, przyczynia się do jej uatrakcyjnienia i poszerzania horyzontów swoich uczniów.
19.	Uczenie się gramatyki jest procesem trudnym, żmudnym i wymagającym systematyczności, nie należy się ludzi, że istnieje jakaś droga na skróty.
20.	Zagadnień gramatycznych nie można uczyć w oderwaniu od tekstów.
21.	Uczeń powinien postrzegać poszczególne elementy języka jako części całości, musi zrozumieć wewnętrzną logikę systemu.
22.	Uczeń powinien mieć kontakt z dłuższymi tekstami, w których poznane słownictwo i struktury gramatyczne będą pojawiać się w wielu różnych kontekstach.
23.	Na lekcji nie można zadowalać się tym, że uczeń potrafi zrobić określone ćwiczenie. Dużo istotniejsze jest zrozumienie przez niego danego fenomenu i umiejętność jego zastosowania.

powszechnego (Horizon Report K-12), w którym opisano cztery najważniejsze tendencje „oddziałujące na osoby uczące się w systemie oświaty [...], ich nauczycieli i całe społeczeństwa:

- Byod, czyli przynieś do szkoły swoje urządzenie.
- Cloud computing, czyli korzystanie z zasobów w chmurze.
- Mobilna edukacja, czyli uczenie się z wykorzystaniem smartfonów i tabletów.
- Edukacja online, czyli korzystanie z e-zasobów w uczeniu się” (por. Polak, online [22.02.2014]).

Z raportu wynika, że w dydaktyce XXI wieku zdecydowany nacisk kładzie się na „umiejętność **samodzielnej pracy z szeroko rozumianymi: informacją**

24.	Słowo rozumieć ma kluczowe znaczenie w nauczaniu języka obcego, odnosi się to również do gramatyki.
25.	Nauczyciel może odchodzić od zaplanowanej progresji gramatycznej, jeśli uczniowie zgłaszają potrzebę poznania określonych struktur gramatycznych.
26.	Wprowadzenie autentycznej komunikacji wymaga odejścia od sztywnej, z góry zaplanowanej progresji.
27.	Na lekcjach należy tworzyć warunki, w których uczniowie odczuwają potrzebę poznania nowych struktur gramatycznych. Takie sytuacje związane są z naturalną komunikacją językową, np. w trakcie trwania projektów internetowych.
28.	Nauczyciel nie jest w stanie z góry określić, jakie treści lub sprawności będą jego uczniom przydatne w przyszłości, dlatego musi wyrabiać u nich wszystkie umiejętności.
29.	Najważniejszym zadaniem nauczyciela jest stwarzanie warunków sprzyjających nauce. Wybrane przez niego materiały muszą stymulować i pobudzać intelektualny rozwój uczniów – tylko w przypadku treści uznanych za ważne istnieje szansa na to, że zostaną one trwałe zachowane w pamięci.
30.	Aby przygotować uczniów do funkcjonowania w społeczeństwie, nauczyciel musi włączyć do procesu nauczania komputery i Internet i wyposażyć ich w odpowiednie narzędzia, niezbędne do korzystania z tych mediów. Nauczanie języków obcych nie może polegać jedynie na pracy z jednym podręcznikiem.
31.	Aby nauczanie języka w szkole było efektywne, należy wyeliminować niektóre aspekty typowe dla szkolnej nauki języków, Hanna Komorowska wymienia tu: ➤ nienaturalność użycia języka; ➤ stawianie nieautentycznych, bezsensownych pytań; ➤ brak różnicowania stylu w zależności od sytuacji i osoby rozmówcy; ➤ brak integracji sprawności językowych; ➤ brak redundancji; ➤ brak luki informacyjnej, który czyni wszelkie stawianie pytań bezprzedmiotowym; ➤ odejście od zjawiska władzy nad komunikacją poprzez umożliwienie wszystkim uczniom inicjowania rozmów (wymaga to, oczywiście, otwartego planowania lekcji).
32.	Aby uczniowie mogli ćwiczyć naturalne, a nie sztuczne i typowo szkolne użycie języka (tzw. sztuczne autentyczne sytuacje), należy uwzględnić fakt, iż ludzie stawiają sobie pytania, gdy chcą się od innych czegoś dowiedzieć, oraz fakt, iż tok rozmowy jest nieprzewidywalny.

Tabela 1. Źródło: Żylińska 2007, s. 81–84. Ujęcie własne

i przekazem medialnym, które docierają do nas za pośrednictwem dowolnego kanału informacyjnego (nie tylko mediów tradycyjnych, ale i cyfrowych oraz tzw. nowych mediów, czyli najprościej ujmując, Internetu” (por. Ibidem). W raporcie znalazła się również informacja, że za 2–3 lata bardzo powszechne staną się w placówkach oświatowych elektroniczne publikacje, otwarte treści (które można rozwijać) oraz spersonalizowane środowisko uczenia się (por. Ibidem).

CZEŚĆ PRAKTYCZNA

Opis projektu powstania skryptu do nauczania JPJO *Wokół Polski i Polaków na poziomie średnim ogólnym B2*

To uczniowie, a nie twórcy zadań czy nauczyciele, powinni być stroną aktywną.

Efektywna nauka możliwa jest tylko wtedy, gdy mózg uczącej się jednostki wykona określoną pracę i samodzielnie rozwiąże problemy, które wychodzą poza granicę tego, co uczeń już umie.

M. Żylińska

Początkowo zamierzeniem autorki było koordynowanie prac projektowych dotyczących napisania nowoczesnego podręcznika do nauczania JPJO składającego się z trzech części: 1) podręcznika dla nauczyciela, 2) podręcznika dla ucznia oraz 3) zeszytu ćwiczeń zawierającego materiały do pracy własnej. Przedsięwzięcie to uniemożliwił jednak brak pisemnej zgody autorów artykułów, fotografii, materiałów audialnych i audiowizualnych pozyskanych z sieci na nieodpłatne wykorzystanie tych materiałów w podręczniku dla obcokrajowców .

Dodatkowym argumentem za zmianą opcji docelowej formy publikacji stały się wnioski autorki wysnute na podstawie obserwacji, że pokolenie uczące się obecnie przede wszystkim języka polskiego w CJKP, urodzone „w realiach zapośredniczonych przez nowe media i przez to należące już do nowej generacji – generacji C” (Babecki 2014), niechętnie lub wcale nie korzysta z mediów zawierających dane na nośnikach trwałych, których

dystynktywną cechą jest jakakolwiek powierzchnia nośna. Pobierają je z „chmur”, generowanych przez dysponentów serwisów społecznościowych oraz kierunkowych portali – źródeł wiedzy kolektywnej takiej jak Wiki. Ich naturalnym otoczeniem komunikacyjnym jest Web 2.0 – zautomatyzowana, multimedialna, hipertekstowa sieć internetowa. Przyzwyczajeni do kastomizowania treści pozyskiwanej natychmiast i na żądanie, nie są poznawczo przystosowani do realiów edukacyjnych, w których powinni występować w modelu sytuacji edukacyjnej w roli nadawców i uczestników (Ibidem).

Tym samym z małym entuzjazmem uczą się już z tradycyjnego podręcznika, który postrzegają jako przeżytek.

Status ontologiczny wirtualnych nowych mediów (treści), a zwłaszcza cyfrowa, zawsze edytowana postać przekazów, natychmiastowy dostęp, powszechność, mobilność przejawiająca się w możliwości odtwarzania na dowolnym urządzeniu, kastomizacja, polegająca na możliwości selektywnego dostosowania wyszukanej treści do jednostkowych potrzeb użytkownika, sprawiają, że wartość podręcznika jako medium – źródła wiedzy i kompetencji podlega ciągłej i postępującej dewaluacji (Ibidem).

Kiedy świat ogarnie „rozszerzona rzeczywistość”, zapewne tradycyjny podręcznik przejdzie już na stałe do lamusa. Termin *augmented reality*, oznaczający ‘rozszerzoną rzeczywistość’, jeszcze niedawno spotykany był wyłącznie w filmach science fiction. Obecnie naukowcy z amerykańskiej uczelni Massachusetts Institute of Technology (MIT), która w 2012 r. została uznana za najlepszą uczelnię na świecie według THES – QS Światowego Rankingu Uniwersytetów (por. http://pl.wikipedia.org/wiki/Massachusetts_Institute_of_Technology, [07.05.2014]) postanowili wprowadzić tę technologię w życie i sporządzili prototyp urządzenia o nazwie SixthSense, o niezwyklej interfejsie przybliżającym użytkowników do ogromu informacji dostępnych w Internecie. Dotychczasowy efekt badań to „urządzenie złożone z prostej kamery, przenośnego rzutnika z małym lustrem oraz telefonu komórkowego z dostępem do internetu. Całość można zawiesić na szyi lub przymocować do czapki z daszkiem, więc mobilność wynalazku jest bez zarzutu [...]. System kontrolowany jest [...] za pomocą ruchów naszych dłoni. Działa to mniej więcej następująco: użytkownik zakłada na kciuki i palce wskazujące kolorowe znaczniki, które wychwytywane są przez kamerę. Potrafi ona śledzić położenie naszych palców oraz znaki przez nie wykonywane, które oczywiście muszą zostać uprzednio zaprogramowane. Te informacje są przetwarzane w pamięci telefonu i po odpowiednim przetworzeniu mogą zostać wyświetlone przez rzutnik na jakiegokolwiek powierzchni znajdującej się przed nami” (Krzywka, online [07.05.2014]). Ogromną korzyścią wypływającą z zastosowania tego urządzenia jest możliwość błyskawicznego wyszukiwania „potrzebnych nam informacji i dostarczania ich bezpośrednio przed oczami. SixthSense potrafi przykładowo rozpoznać trzymany przez nas produkt (zarówno po kodzie paskowym, jak i wyglądzie etykiety), pobrać z internetu najistotniejsze informacje na jego temat i wyświetlić je na dowolnej powierzchni” (Ibidem).

Fazy projektu

I. Faza wstępna

1. Określenie celu projektu

Przygotowanie 28 modułów (moduł to cztery 45-minutowe jednostki lekcyjne) skrypty pt. *Wokół Polski i Polaków* do nauczania JPJO na poziomie średnim B2.

2. Inicjacja pracy projektowej

Projekt powstania skryptu *Wokół Polski i Polaków* został zainicjowany przez autorkę artykułu w CJKP UMCS w roku akademickim 2013/2014 w ramach zajęć metodycznych na podyplomowych studiach kwalifikacyjnych nauczania JPJO.

3. Zawartość merytoryczna skryptu

Projekt skryptu (por. *Aneks*) został opracowany przez autorkę artykułu na podstawie katalogów (tematycznego, gramatyczno-syntaktycznego, stylistycznego i funkcjonalno-pojęciowego) dla poziomu B2, zamieszczonych w publikacji zbiorowej *Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1–C2*, 2011, red. I. Janowska, E. Lipińska, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turek, Kraków.

4. Wykonawcy projektu

Projekt wykonywali słuchacze trzysemestralnych kwalifikacyjnych studiów podyplomowych w zakresie nauczania JPJO w CJKP UMCS w latach 2013–2014.

5. Działania formalne

- Studenci losują temat modułu.
- Nauczyciel wręcza każdemu studentowi szczegółowy plan zagadnień gramatyczno-syntaktycznych, stylistycznych i funkcjonalno-pojęciowych dostosowanych do wylosowanego tematu.
- Słuchacze opracowują według własnego pomysłu, zawartość merytoryczną każdego modułu (konstruują konspekty do poszczególnych jednostek lekcyjnych, wypełniając je treściami glottodydaktycznymi z zakresu kształcenia sprawności receptywnych i produktywnych oraz dopasowywania wiadomości z kultury naszego kraju i osadzając wszystko w polskich realiach).
- Nauczyciel podkreśla, że poszczególne moduły przygotowywanej publikacji zostaną opracowane w oparciu o teorię konektywizmu i z wykorzystaniem najnowszych technologii. Źródłem materiałów dydaktycznych będą zaś zasoby internetowe i zawarte w chmurze. Docelowo skrypt, utrwalony na płycie CD, zostanie przekazany do użytku wewnętrznego w CJKP UMCS.

II. Faza realizacji

1. Początek drugiego semestru 2012/2013 – uczący motywuje słuchaczy studiów podyplomowych do podjęcia wyzwania i napisania konspektów do wylosowanego modułu.

2. Nauczyciel wspólnie ze studentami ustala daty i cele kolejnych etapów współpracy:

- Połowa drugiego semestru 2012/2013 – przygotowanie treści nauczania zawartych w każdym module pod względem tematycznym, gramatyczno-stylistycznym i funkcjonalno-pojęciowym.
- Koniec drugiego semestru 2012/2013 – przygotowanie treści nauczania zawartych w module pod względem wprowadzenia i **użycia w kontekstach**

związków frazeologicznych oraz ułożenie **zadań na rozumienia tekstu pisanego (przed czytaniem tekstu, w trakcie czytania i po przeczytaniu)** związanego z tematem modułu.

- Koniec pierwszego semestru 2013/2014 – słuchacze uzupełniają moduł samodzielnie przygotowanymi w programie Audacity **nagraniami i dostosowanymi do nich zadaniami na rozumienie ze słuchu (zadania przed wysłuchaniem nagrania, w trakcie słuchania i po wysłuchaniu)**. Niektórzy ze studentów włączają do modułu także piosenki dobrane tematycznie oraz krótkie (2–5-minutowe) filmy pozyskane z Internetu, do których opracowują odpowiednie zadania.

- Druga dekada drugiego semestru 2013/2014 – dopełnianie modułów samodzielnie przygotowanymi propozycjami **gier i zabaw leksykalnych**.

- Trzecia dekada drugiego semestru 2013/2014 – uzupełnienie modułu trzema autorskimi zadaniami testującymi **sprawność mówienia** na poziomie średnim B2 (wzorowanych na zadaniach certyfikatowych na poziomie B2, zamieszczonych w książce Ewy Lipińskiej, *Umiesz? Zdasz! Materiały przygotowujące do egzaminu certyfikatowego z języka polskiego jako obcego na poziomie średnim ogólnym B2*, Kraków 2009): zadanie A – wypowiedź na podstawie tematycznego zestawu fotografii dopasowanego do modułu; B – wyrażenie własnej opinii o tekście powiązany tematycznie z opracowywanym modułem; C – monolog na temat związany z modułem.

- Koniec drugiego semestru 2013/2014 (czerwiec 2014) – prezentacja gotowego projektu.

3. Monitorowanie postępu prac projektowych – uczący służy studentom radą, kontroluje projekt na poszczególnych etapach jego realizacji.

4. Prezentacja wyników cząstkowych prac projektowych na forum grupy.

5. Ewaluacja zamykająca projekt przeprowadzona na podstawie prezentacji przygotowanych modułów.

6. Ocena projektu-modułu przez uczącego według kryteriów podanych niżej:

	Kryterium	Liczba punktów
A.	Fachowość w zakresie zagadnień objętych tematem modułu: a) umiejętność formułowania odpowiedzi na pytania zadawane przez nauczyciela b) umiejętność obrony własnych poglądów	10 p. 10 p.
B.	Umiejętność samooceny wykonanej pracy projektowej a) autoanaliza poszczególnych faz projektu b) trafność oceny	10 p. 5 p.

III. Możliwości wykorzystania skryptu w praktyce glottodydaktycznej

Po opracowaniu redakcyjnym przez autorkę niniejszego artykułu skrypt będzie funkcjonował pod dwiema postaciami – w formie drukowanej oraz elektronicznej, jako uzupełniający materiał dydaktyczny do użytku wewnętrznego w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS w Lublinie.

ANEKS

Zawartość merytoryczna skryptu *Wokół Polski i Polaków do nauki języka polskiego dla Polonii i Cudzoziemców na poziomie średnim ogólnym B2*

❖ **Moduł 1** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

1. CZŁOWIEK – dane personalne, wygląd zewnętrzny, ubranie, cechy charakteru, uczucia i emocje, upodobania.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- podział wyrazów na części mowy (powtórzenie),
- funkcje syntaktyczne przypadków centralnych – mianownik.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- spójniki, np. *lub, lecz, czyli, kiedy, jeśli*.

IV. Związki frazeologiczne:

- ciało człowieka: *trzymać język za zębami, mieć cały dom na głowie, kamień spadł komuś z serca, rzucić na coś okiem, stracić głowę i in.*

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (kontakty społeczne):

- nawiązywanie kontaktu,
- powitania,
- pożegnania.

❖ **Moduł 2** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

2. RODZINA – członkowie, wielkość rodziny, krewni, relacje rodzinne, historia, pochodzenie; uroczystości rodzinne; problemy rodzinne, konflikty międzypokoleniowe.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- funkcje syntaktyczne przypadków centralnych – dopełniacz;
- odmiana polskich nazw własnych typu: *Białystok, Chyżne, Zakopane* (nazwy miejscowości – funkcjonalnie).

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- zaimki względne, np. *który, kto, gdzie*.

IV. Związki frazeologiczne:

- rodzina,
- członkowie rodziny.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (kontakty społeczne):

- pytanie o samopoczucie,
- opisywanie swojego samopoczucia.

❖ Moduł 3 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

3. ŻYCIE CODZIENNE – rutyna dnia codziennego, pory dnia, przedmioty codziennego użytku, życie towarzyskie, różne style życia.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- funkcje syntaktyczne przypadków centralnych – biernik;
- zaimki – podział (powtórzenie i utrwalenie):
  - użycie zaimków *żaden* i *każdy* w liczbie pojedynczej w zdaniach, np. *Każdy student zgłosił się na egzamin* = *Wszyscy studenci zgłosili się na egzamin* / *Żaden ze studentów nie zgłosił się na egzamin* = *Nikt nie zgłosił się na egzamin*;
  - nazwy żeńskie, np. *sprzedawca* – *sprzedawczyni*, *gospodarz* – *gospodyni*, *siostrzeniec* – *siostrzenica*, *świadek*, *gadula*, *doktor*, *redaktor*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- równoważniki zdań, np. *Palenie wzbronione!*

IV. Związki frazeologiczne:

- zachowania człowieka

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje informacyjne i mediacyjne):

- nazywanie,
- identyfikowanie,
- definiowanie.

❖ Moduł 4 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

4. SPOSOBY SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU – zainteresowania, rozrywki, relaks.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- funkcje syntaktyczne przypadków centralnych – miejscownik:
  - formy bezokolicznika czasownika, np. *zarządzać*, *łowić*, *chwalić się*;
  - rekcja czasowników, np. *obawiać się przyszłości*, *przyglądać się miastu*, *namawiać koleżankę*, *zajmować się literaturą*, *zarządzać firmą*, *wspominać o dzieciństwie*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- styl formalny, np. *Proszę przekazać pozdrowienia Annie*.

IV. Związki frazeologiczne:

- kolory.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (kontakty społeczne):

- zapraszanie,
- składanie życzeń,
- inicjowanie toastów.

❖ **Moduł 5** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

5. SPORT – dyscypliny sportowe, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, kontuzje, doping.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- funkcje syntaktyczne przypadków peryferycznych – narzędnik;
- liczebniki – podział (powtórzenie i utrwalenie);
- nazwy czynności, np. *prowadzić – prowadzenie, bić – bicie*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- styl nieformalny, np. *Pozdrów ode mnie Anię!*

IV. Związki frazeologiczne:

- sport – np. *gra do jednej bramki*.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (przekazywanie informacji, mediacja):

- relacjonowanie przebiegu zdarzenia,
- relacjonowanie wypowiedzi własnych i osób trzecich,
- przekazywanie informacji uzyskanych od osób trzecich.

❖ **Moduł 6** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

6. MIESZKANIE – rodzaj, położenie i wielkość mieszkania/domu; typy pomieszczeń; wyposażenie mieszkania/domu, wynajmowanie mieszkania/domu.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- odmiana liczebników przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej (powtórzenie i utrwalenie):
  - odmiana liczebników głównych, np. *Rozmawiam z pięcioma studentami, Opiekuję się dwiema córkami;*
  - odmiana liczebników porządkowych, np. *Przybiegli jako pierwsi.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- styl potoczny (mówiony, pisany), np. *Muszę kończyć, bo umieram z głodu!*

IV. Związki frazeologiczne:

- mieszkanie.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje informacyjne i mediacyjne):

- pytanie o informację,
- potwierdzenie informacji,
- przeczenie (negacja) informacji.

❖ Moduł 7 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

7. MIEJSCA – Lublin (położenie i wielkość miejscowości); instytucje użyteczności publicznej (bank, poczta, dworzec, sąd itd.); plan przestrzenny (place, ulice, parki itp.); zabudowania miejskie (blok, kościół, zamek itp.).

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- temat czasu teraźniejszego, np. *wspominać – wspominaj -q wspominaj*;
- temat czasu przeszłego, np. *wspominał – wspominałby*;
- koniugacje czasownika.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
– elipsa, np. *Co za szczęście*.

IV. Związki frazeologiczne:

- miasto.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje działania):

- wzywanie do działania,
- zgoda na działanie,
- odmowa działania,
- wyrażanie chęci działania.

❖ Moduł 8 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

8. PODRÓŻE i ŚRODKI TRANSPORTU – baza noclegowa (*hotel, motel, camping, pensjonat, kwatery prywatne, pokoje gościnne, agroturystyka*); komunikacja miejska (*trolejbusy, autobusy, busy*); połączenia, przesiadki, objazdy itp.; biura podróży; wycieczki; rodzaje bagażu; dokumenty niezbędne w podróży; turystyka indywidualna i grupowa; atrakcje turystyczne Lubelszczyzny.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- funkcje syntaktyczne przypadków peryferycznych – celownik;
- aspekt czasownika:
– czasowniki niedokonane, np. *kraść, pragnąć, piec, kłamać*;
– czasowniki dokonane, np. *ukraść, zapragnąć, upiec, skłamać*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
– antonimy, np. *szczupły – tęgi*.

IV. Związki frazeologiczne:

- podróz.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje działania):

- obiecywanie,
- zapewnianie.

❖ **Moduł 9** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

9. PRACA – miejsce pracy; nazwy zawodów; rodzaje pracy; płace i zarobki; warunki zatrudnienia (kwalifikacje, wymagania); rynek pracy (bezrobocie, ekonomia społeczna, poszukiwanie pracy, oferty pracy); prawo pracy (warunki pracy, urlop, renty, emerytury, zasiłki).

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- czas teraźniejszy czasowników niedokonanych, np. *Kroję chleb, Staram się o pracę;*
- czas przeszły czasowników dokonanych i niedokonanych, np. *Paweł zablądził wczoraj w górach;*
- czas przyszły czasowników niedokonanych i dokonanych, np. *Turyści będą zwiedzali galerię dwie godziny.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - wyrazy bliskoznaczne, np. *kupić – nabyć.*

IV. Związki frazeologiczne:

- praca.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje działania):

- wydawanie poleceń;
- instruowanie;
- rada (doradzanie, odradzanie);
- przyjęcie rady;
- odrzucenie rady.

❖ **Moduł 10** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

10. EDUKACJA – system edukacji w Polsce, rodzaje szkół, kierunki studiów; stopnie naukowe i administracyjne; życie i problemy szkoły polskiej; nazwy przedmiotów szkolnych; zajęcia pozalekcyjne; nazwy przyborów szkolnych; oceny, egzaminy, testy.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- funkcje syntaktyczne przypadków peryferycznych – wołacz;
- tryb przypuszczający;

- formy trybu przypuszczającego jako życzenie, prośba, złagodzony rozkaz, np. *Zmieniłbym mieszkanie, Czy mógłbyś tam pójść ze mną?, Chciałbym cię przeprosić;*
- zdania warunkowe: *Gdyby go nie zdradzała, nie opuściłby jej; Gdybym mu nie powiedział prawdy, nadal postępowałby w ten sposób.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- Środki stylistyczne:
  - wyrazy bliskoznaczne, np. *kupić – nabyć.*

IV. Związki frazeologiczne:

- nauka.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcja oceny):

- wyrażanie pochwały,
- wyrażenie uznania,
- wyrażanie krytyki.

❖ **Moduł 11 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

11.a. ŻYWIENIE – artykuły spożywcze; posiłki, dania, napoje; nakrycia stołowe; przybory kuchenne, przygotowywanie potraw, przepisy kulinarne.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- odmiana rzeczowników o rozszerzonym temacie, np.: *imię (imi-eni-a, imi-on-a)* i *ramię (rami-eni-a, rami-on-a)*;
- tryb rozkazujący (powtórzenie zasad tworzenia): *Usiądź w drugim rzędzie!, Nie przechodź w tym miejscu!;*
- zdania rozkazujące: *Pomóż im w ogrodzie!, Odbierz rzeczy z pralni!*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - synonimy, np. *dzwonić – telefonować.*

IV. Związki frazeologiczne:

- warzywa.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (wyrażanie pojęć ogólnych):

- ilość,
- jakość,
- sposób.

❖ **Moduł 12** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

11.b. ŻYWIENIE – rodzaje lokali gastronomicznych; zdrowa żywność.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- wyrażanie części zadania pojedynczego, podmiot wyrażony mianownikiem:
  - podmiot wyrażony rzeczownikiem, np. *Policjant kierował ruchem*;
  - podmiot wyrażony przymiotnikiem, np. *Podróżny wsiadł do pociągu*;
  - podmiot wyrażony liczebnikiem, np. *Dziesięciu studentów rozwiązuje test*;
- podmiot wyrażony rzeczownikiem, przymiotnikiem, zaimkiem, liczebnikiem w dopełniaczu (powtórzenie i utrwalenie), np. *Brakuje konsekwencji, Nie ma ich w urzędzie*;
- zdania złożone podrzędnie (wprowadzenie):
  - podmiotowe, np. *Kto wyjechał, ten miał szczęście*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - epitety, np. *szlachetny człowiek, porządny obywatel*.

IV. Związki frazeologiczne:

- owoce.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje działania):

- zalecenie,
- polecanie,
- protest.

❖ **Moduł 13** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

12.a. ZAKUPY i USŁUGI – rodzaje sklepów; towary – skład i właściwości; informacja, promocja i reklama; miary, wagi, rozmiary.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- wyrażanie dopełnienia:
  - dopełnienie bliższe wyrażane biernikiem, np. *Przygotowałam prezentację*;
  - dopełnienie bliższe wyrażone dopełniaczem, np. *Firma szuka nowych pracowników*;
  - dopełnienie bliższe wyrażone dopełniaczem po czasownikach zaprzeczonych, np. *Nie koszę trawy*;

- dopełnienie bliższe wyrażone narzędnikiem, np. *Prezydent rządzi krajem*;
- dopełnienie dalsze, np. *Filip zaproponował Agnieszce wycieczkę do Tunezji*; *Maluję pędzlem*; *Boję się zmian*;
- dopełnienie dalsze z przyimkami, np. *Zadzwoił do lekarza*; *Proszę o ciszę*; *Zrobiłem to wbrew rodzicom*; *Przepadam za muzykę*;
- zdania złożone podrzędnie (wprowadzenie):
  - dopełnieniowe, np. *Piotr obawia się, że po skończeniu studiów będzie miał trudności ze znalezieniem dobrej pracy*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- **zgrubienie** (augmentativum).

IV. Związki frazeologiczne:

- zakupy.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (wyrażanie pojęć ogólnych):

- jakość,
- cechy.

❖ **Moduł 14 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

12.b. ZAKUPY i USŁUGI – warsztaty usługowe w Lublinie (fryzjer, pralnia, stacja benzynowa itp.); sposoby płacenia (gotówka, karty kredytowe, raty, kredyt, leasing itp.); zakupy z katalogu, z ofert telewizyjnych, sprzedaż sieciowa.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

Formy nieosobowe:

- formy typu *można, trzeba, wolno, warto, należy* (powtórzenie i utrwalenie), np. *Nie wolno jej tego mówić*, *Należy czytać ulotki o lekach*;
- formy czasu teraźniejszego typu: *powinno się, mówi się*, np. *Powinno się segregować śmieci*, *Ostatnio dużo pisze się o zmianach klimatycznych*;
- formy czasu przeszłego: *czytano, napisano, mówiło się*, np. *Wiele już napisano na ten temat*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- błędy stylistyczne w wypowiedzi pisemnej.

IV. Związki frazeologiczne

- liczby i cyfry.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie zadowolenia,
- wyrażanie niezadowolenia,
- wyrażanie życzeń.

❖ **Moduł 15** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

13.a. ZDROWIE i HIGIENA OSOBISTA – samopoczucie; higiena osobista; części ciała; stan zdrowia; choroby, choroby XXI wieku, wizyta u lekarza (specjalisty), nazwy specjalistów; apteka.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- wyrażanie orzeczenia (powtórzenie i utrwalenie):
  - orzeczenie czasownikowe, np. *Premier przebywa z wizytą we Francji*;
  - orzeczenie imienne z orzecznikiem w mianowniku, np. *Krystyna jest przygnębiona*;
  - orzeczenie imienne z orzecznikiem w narzędniku, np. *Krystyna jest poetką*; *Adam jest znanym rzeźbiarzem*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- błędy stylistyczne w wypowiedzi ustnej.

IV. Związki frazeologiczne:

- zdrowie.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie bólu,
- wyrażanie cierpienia.

❖ **Moduł 16** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

13.b. ZDROWIE i HIGIENA OSOBISTA – dieta, zdrowy styl życia; uzależnienia; wypadki; diagnostyka (badania, analizy); profilaktyka.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- odmiana czasowników w stronie czynnej, zwrotnej i biernej, np. *Matka kąpie dziecko*, *Dziecko kąpie się*, *Dziecko jest kąpane przez matkę*;
- Przymiotniki odrzeczownikowe (wprowadzenie), np. *lekarz – lekarski*, *szkoła – szkolny*, *kolor – kolorowy*, *religia – religijny*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- partykuły: *-li*, *-czy*, *-no*, *-że*, *-niech*, *-by*, *-nie*.

IV. Związki frazeologiczne:

- higiena ciała.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne) :

- wyrażanie współczucia,
- pocieszanie,
- uspokajanie.

❖ Moduł 17 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

14. ŚRODOWISKO NATURALNE POLSKI – klimat, pory roku, pogoda; krajobrazy, świat roślin i zwierząt; ochrona przyrody; problemy ekologiczne.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- imiesłowy przymiotnikowe czynne (*przemawiający, -a, -e*), np. *Studenci z zainteresowaniem słuchali przemawiającego polityka;*
- imiesłowy przymiotnikowe bierne (*przeczytany, -a, -e*), np. *Piotr odłożył na półkę przeczytaną gazetę;*
- imiesłowy przysłówkowe współczesne (*czytając*), np. *Czytając zaproszenie, zastanawiał się nad odpowiedzią;*
- imiesłowy przysłówkowe uprzednie (*przeczytawszy*), np. *Przeczytawszy zawiadomienie wyrzucił je do kosza.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- wykrzyknienie (inaczej eksclamacja).

IV. Związki frazeologiczne:

- świat roślin i zwierząt – ładne kwiatki, *zrobić kogoś w konia, płakać jak bóbr, pasować jak wół do karety, mieć muchy w nosie, mieć gęsią skórkę, kupować kota w worku.*

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy:

- wyrażanie troski,
- wyrażanie zmartwienia.

❖ Moduł 18 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

15. PAŃSTWO I SPOŁECZEŃSTWO (POLSKA) – organizacja państwa, sytuacja polityczna i gospodarcza; uroczystości państwowe, tożsamość; emigracja.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- przydawka jako określenie rzeczownika:
  - przydawka wyrażona przymiotnikiem, np. *Franek ma arogancką siostrę;*
  - przydawka wyrażona rzeczownikiem w dopełniaczu, np. *Robert zna prezentera telewizyjnego;*
  - przydawka wyrażona liczebnikiem, np. *Na parkingu stoją cztery ciężarówki;*
  - przydawka wyrażona rzeczownikiem z przyimkiem, np. *rzeźba ze stali, koszula w kratkę, student w dżinsach;*
- szyk przydawki przymiotnej, np. *dobra aktorka, aktorka filmowa;*

- zdania przydawkowe, np. *Monika patrzyła z zachwytem na piękny zachód słońca, jakiego już od dawna nie widziała.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- znaki interpunkcyjne – funkcje.

IV. Związki frazeologiczne:

- wydarzenia historyczne – *odkryć Amerykę.*

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy:

- wyrażanie nadziei.

❖ **Moduł 19 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

16.a. NAUKA i TECHNIKA – badania naukowe, odkrycia i wynalazki Polaków.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- stopniowanie przymiotników i użycie syntaktyczne stopni (powtórzenie i utrwalenie):
  - stopień równy i wyższy, np. *Ona jest tak otwarta jak ojciec;*
  - stopień najwyższy, np. *Ola jest najlepszą pływaczką w klasie;*
- stopniowanie przysłówków i ich funkcje syntaktyczne:
  - formy typu *schludny*: *schludnie*, np. *Ten uczeń wygląda schludnie;*
- stopniowanie przysłówków i użycie syntaktyczne stopni:
  - stopień równy i wyższy, np.: *Zosia piecze tak dobrze jak jej babcia, W czasie zawodów Sebastian skoczył wyżej od Rafała / niż Rafał, Gustaw pracuje wytrwalej niż Robert;*
  - stopień najwyższy, np. *Tomek jeździ najszybciej ze wszystkich kierowców.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - porównania, np. *wysoka jak topola, błądy jak ściana, głodny jak wilk, głuchy jak pień, biedny jak mysz kościelna, uparty jak osioł, chytry jak lis.*

IV. Związki frazeologiczne:

- nauka.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie obawy,
- wyrażanie strachu.

❖ Moduł 20 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

16.b. NAUKA i TECHNIKA – komputeryzacja, motoryzacja, telekomunikacja itp.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- okolicznik jako określenie czasownika:
  - okolicznik czasu, np. *Maciek przyjechał tydzień temu*;
  - okolicznik miejsca, np. *Stefan mieszka na wsi*;
- zdania okolicznikowe czasu i miejsca, np. *Kiedy byłam w Paryżu, poznałam mojego przyszelego męża*; *Od czasu do czasu lubię wyjechać tam, gdzie mam bezpośredni kontakt z przyrodą*;
- okolicznik sposobu, np. *Andrzej czyta powoli*;
- zdania okolicznikowe sposobu, np. *W bibliotece powinniśmy zachowywać się tak, żeby nikomu nie przeszkadzać*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - homonimy (w ograniczonym zakresie), np. *rysy* (na szkle) – *Rysy* (szczyt).

IV. Związki frazeologiczne:

- technika.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie zaskoczenia,
- wyrażanie zdziwienia.

❖ Moduł 21 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

17. MEDIA – prasa; radio; telewizja; Internet.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- okolicznik jako określenie czasownika:
  - okolicznik celu, np. *Biegam dla zdrowia*;
- zdania okolicznikowe celu, np. *Paweł poszedł do biura, aby załatwić formalności związane z pozwoleniem na pracę*;
- okolicznik przyczyny, np. *Był błąd ze strachu*;
- zdania okolicznikowe przyczyny, np. *Darek nie mógł przystąpić do egzaminu, ponieważ nie miał decyzji*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- cechy dobrego stylu wypowiedzi ustnej.

IV. Związki frazeologiczne:

- media.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy:

- wyrażanie obojętności,
- wyrażanie oburzenia.

❖ **Moduł 22** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

18.a. KULTURA – dziedziny kultury (literatura, film, muzyka, taniec); uczestnictwo Polaków w kulturze; wybitni twórcy kultury polskiej.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- okolicznik jako określenie czasownika:
  - okolicznik przyzwolenia, np. *Ożenił się wbrew woli rodziców*;
  - okolicznik warunku, np. *W razie awarii zadzwoń do elektrowni*;
- zdania okolicznikowe warunkowe, np. *Gdybym była na twoim miejscu, wyszłabym z tego klubu natychmiast*;
- zdania okolicznikowe stopnia i miary, np. *Im dłużej o tym myślał, tym mniej był pewny własnej decyzji*;
  - okolicznik stopnia i miary, np. *Zakochał się do szaleństwa*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- cechy dobrego stylu wypowiedzi pisemnej.

IV. Związki frazeologiczne:

- taniec.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcja oceny):

- wyrażanie opinii pozytywnych,
- wyrażanie opinii neutralnych,
- wyrażanie opinii negatywnych.

❖ **Moduł 23** (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)

I. Katalog tematyczny:

18.b. KULTURA – wydarzenia kulturalne (premiery, festiwale, nagrody).

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- nazwy deminutywne (wprowadzenie), np. *piórko, uliczka, malutki, Piotruś*;
- zdania pytające:
  - pytania o rozstrzygnięcie, rozpoczynane partykułą lub z możliwością jej opuszczenia, np. *Czy przyłączysz się do nas?, Pomożesz mi?*;
  - pytania o informację, np. *Jak dojechać do poczty?, Kiedy rozpoczyna się przedstawienie?*;
  - pytania w mowie niezależnej i zależnej, np. *Czy ona się na to zgodzi?, Jak myślisz, czy ona się na to zgodzi?, Zapytał, czy ona się na to zgodzi?*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - hypokorystica (spieszczenia), np. *siostrzyczka, Józio*.

IV. Związki frazeologiczne:

- źródła frazeologizmów,

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie obojętności,
- wyrażanie rozczarowania.

❖ **Moduł 24 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

18.c. KULTURA – polscy nobliści.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- nazwy cech abstrakcyjnych (wprowadzenie), np. *dojrzały – dojrzałość, dobry – dobroć*;
- czasowniki ruchu (system oparty na opozycji znaczeniowej *iść : jechać* oraz powtarzalności czynności *iść : chodzić : pójść, jechać : jeździć : pojechać*), np. *Nadjeżdża autobus*.

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- elementy redundantne w wypowiedzi ustnej.

IV. Związki frazeologiczne:

- książka.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie uznania,
- wyrażanie zdziwienia,
- wyrażanie zaskoczenia.

❖ **Moduł 25 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

18.d. KULTURA – polski folklor (stroje, tańce, pieśni, obyczaje).

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- negacja:
  - podwójna w zdaniu pojedynczym, np. *Nikogo nie Kocham!*;
  - negacja wielokrotna w zdaniu pojedynczym, np. *On nigdy nigdzie nie może zdążyć!*;
  - szyk negacji i negacji wielokrotnej, np. *On się nie przejmuję! On się nigdy niczym nie przejmuję!*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- różnice między językiem mówionym a pisanym.

IV. Związki frazeologiczne:

- strój.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie radości,
- wyrażanie sympatii,
- wyrażanie rozczarowania.

❖ **Moduł 26 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

19.a. TEMATY INNE BUDZĄCE ZAINTERESOWANIE – globalizacja.

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- nazwy mieszkańców kontynentów, krajów i miast oraz przymiotniki od nich tworzone, np. *Kraków – krakowianin – krakowski*;
- zdania złożone współrzędnie i ich transformacje, np. *Piotr siedział przy biurku w nocy i przygotowywał się do trudnego egzaminu; Piotr siedział przy biurku długo w nocy, przygotowując się do trudnego egzaminu.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- przyczyny błędów stylistycznych w wypowiedzi pisemnej.

IV. Związki frazeologiczne:

- ziemia.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (wyrażanie pojęć ogólnych):

- relacje czasowe,
- relacje przestrzenne (miejsce i kierunek).

❖ **Moduł 27 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

19.b. TEMATY INNE BUDZĄCE ZAINTERESOWANIE – stereotypy i uprzedzenia;

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- nazwy czynności, np. *prowadzić – prowadzenie, bić – bicie*;
- transformacje składniowe zdań złożonych, np. *Ponieważ nauczyciel był chory, zajęcia zostały odwołane, Z powodu choroby nauczyciela zajęcia zostały odwołane.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
  - compositia (neutralne i nacechowane), np. *drogowskaz, trzypokojowy, ludożerca.*

IV. Związki frazeologiczne:

- kolory.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje ekspresywne):

- wyrażanie nieufności,
- wyrażanie strachu.

❖ **Moduł 28 (czas trwania zajęć – 4 x 45 min)**

I. Katalog tematyczny:

19.b. INNE TEMATY BUDZĄCE ZAINTERESOWANIE – inżynieria genetyczna

II. Katalog zagadnień gramatyczno-syntaktycznych:

- zdania złożone wielokrotnie, np. *Turyści, którzy wczoraj wybrali się na Giewont, zgubili drogę, ponieważ nie wzięli ze sobą mapy ani latarki, a w ciągu dnia pogoda się zepsuła i była bardzo słaba widoczność;*
- funkcje zaimka *się*:
– funkcja zwrotna, np. *przebieram się, przyglądam się.*

III. Katalog zagadnień stylistycznych:

- środki stylistyczne:
– onomatopaje (w ograniczonym zakresie), np. *miauczeć.*

IV. Związki frazeologiczne:

- zjawiska natury.

V. Katalog funkcjonalno-pojęciowy (funkcje oceny):

- wyrażanie preferencji,
- wyrażanie braku preferencji.

BIBLIOGRAFIA:

- Babecki M., 2014, *Stare media w defensywie? Znaczenie i funkcje podręcznika do nauczania JPJO w media sferze nowych mediów, artykuł w niniejszym tomie*, Łódź.
- Krzywka W., *Interface człowiek maszyna + co warto zminiaturyzować: sixth sense*, http://www.fuw.edu.pl/~szytko/NT/Sprawozdania2010/Wojciech_Krzywka_sixth_sense.pdf [07.05.2014].
- Polak M., *Konektywizm – połącz się, aby się uczyć*, <http://www.edunews.pl/badania-i-debaty/badania/1068> [04.01.2013].
- Polak M., „*Wykorzystujemy szeroko webquesty w nauczaniu*”, <http://www.edunews.pl/narzedzia-i-projekty/narzedzia-edukacyjne/2554-wykorzystujemy-szeroko-webquesty-w-nauczaniu> [22.02.2014].
- Trębska-Kerntopf A., 2013, *Zastosowanie teorii inteligencji wielorakich Howarda Gardnera w glotodydaktyce polonistycznej*, [w:] *Sukcesy, problemy, wyzwania w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Wydział Filologiczno-Filozoficzny

Prace Komisji Językoznawczej, t. 62, red. A. Mielczarek, A. Roter-Bourkane, M. Zduniak-Wiktorowicz, Poznań, s. 139–164.

Żydek-Bednarczuk U., 2013, *Komunikacja internetowa*, [w:] *70 lat współczesnej polszczyzny. Zjawiska. Procesy. Tendencje. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Janowi Mazurowi*, red. A. Dunin-Dudkowska, A. Małyska, Lublin, s. 439-461.

Żylińska M., *Nowe technologie w nauczaniu języków obcych*, <http://www.edunews.pl/system-edukacji/szkoly/2557-nowe-technologie-w-nauczaniu-jezykow-obcych> [18.04.2014].

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Konektywizm> [18.04.2014].

http://pl.wikipedia.org/wiki/Massachusetts_Institute_of_Technology [07.05.2014].

Anna Trębska-Kerntopf

THE PROJECT OF A SUMMARY OF COURSE LECTURES FOR TEACHING POLISH AS A FOREIGN LANGUAGE AT THE B2 LEVEL AND THE THEORY OF CONNECTIVISM AND NEW TECHNOLOGIES

Keywords: connectivism, new technologies, a set of rules, summary of course lectures, project

Summary. In the theoretical part, the article discusses the foundations of the theory of connectivism and presents the use of new technologies in modern education. In the practical part, it presents the process of preparing a summary of course lectures at the B2 level in the Polish Language and Culture Centre for Polish People from Abroad and Foreigners UMCS in Lublin.